

NEKROLOZI

OBITUARIES

Prof. Maks Samec

1881 — 1964

Na ovom mjestu saopćujemo cjelokupnom našem kolektivu kemičara da smo izgubili prvoga predsjednika Unije kemijskih društava SFR Jugoslavije (1955—1959) i jednog od najznačajnijih naših kemičara, prof. Maksa Samca. Prof. Samec umro je u Ljubljani upravo navršivši osamdeset i treću godinu života.

Njegov život i rad bit će prikazan u nekrologu Unijina informacionoga biltena, a ovdje dajemo samo kratki pregled onih dana koji su značajni za njegov stručni i znanstveni životni put. Tom kratkom osvrtu dodajemo i riječi izrečene u ime Unije prilikom posljednjeg oproštaja.

Prof. Samec rođen je 27. lipnja 1881. u Kamniku. Studirao je na univerzitetu u Beču gdje je bio učenik A. Liebena; doktorirao je 1904. god. (Dr. Phil.) Iste je godine postao asistent meteorološkoga zavoda Zentralanstalt, Wien, a 1905. postaje profesor realke u Beču. Od osnutka Univerze djeluje u Ljubljani, gdje je od 1919. pa do 1946. bio redovni profesor i direktor Kemijskog instituta.

Pregled radova do 1932. daje: Poggendorff, *Biogr.-lit. Handwörterbuch*, Bd. VI, dok *Vestnik Slovenskega kemijskega društva* daje kronološki red (Vol. I (1954) 87—98; Vol. VIII (1961) 29—30) sa 190 radova. Sada bi trebalo tu bibliografiju još nadopuniti s novih 10 radova objavljenih u periodu 1962—4.

U ime Unije i kemičara Jugoslavije govorio je prof. Božo Težak u Ljubljani prije prenošenja tijela prof. Samca u Kamnik. Ovdje ćemo te riječi ponoviti.

Uvijek, kada u našem svijetu promjena dođemo do graničnih pojava ljudskoga života, prisiljeni smo da zastanemo i da pokušamo nekako preispitati što taj medaš smrti znači za nas kao i za sve oko nas. To moramo misliti i u ovo naše zahuktalo vrijeme kada se, gotovo dnevno, toliko toga ruši i gradi kao vjerojatno ni u jednom prethodnom razdoblju ljudske povijesti. Tako mislimo i danas kada se rastajemo od čovjeka koji je kao mladić stupio u ovo naše XX stoljeće i u našoj sredini postao i ostao nosilac znanosti, tog najznačajnijega dobra suvremenoga života.

Za nas; i Slovence i Hrvate i Srbe, suvremeni eksperimentalni znanstveni rad bio je skoro nepoznat sve do dvadesetih godina ovoga stoljeća. Zahvaljujući upravo Samcu presađuje se na tlo Jugoslavije organska, biokemijska i fizičko-kemijska problematika, koja se ovdje u Ljubljani tako razrasla da je postala kao neki znanstveni svjetionik i za Zagreb i za Beograd i za čitavu Jugoslaviju.

Prof. Samec je pokazao što znači individuuum kao osnovna jedinica društva i svakog kompleksnog djelovanja. Usprkos vrlo dubokih društvenih, političkih državnih i svjetskih promjena, on je u svom životu organski povezao bitno različite sredine i stvorio kontinuitet koji je omogućio da se kod nas na vrlo širokoj fronti kemije, biokemije i tehnike pređu granice nepoznatoga. Prof. Samec bio je pionir ne samo u svijetu zapuštenih dimenzija biljnih koloida već i mlade Ljubljanske univerze, te kemijskog i znanstvenog života čitave Jugoslavije. Veze koje je stvorio Samec u zagrebačkom krugu kemičara i kasnije u Beogradu od dvadesetpetih godina do danas osobito su bile dragocjene za sve nas. Samec se pojavljivao kao nosilac istraživačkoga, kritičkog, ali istovremeno i vrlo konstruktivnoga duha, a to je ono što je i najrjeđe i najvrednije u jednom mladom društvu i u nerazvijenijoj sredini. Koliko to nama treba i koliko smo sa smrću prof. Samca izgubili jedva da to možemo sada prosuditi. Mi samo znamo da je iz naše sredine nestao jedan znanstveni velikan kakvoga nismo imali i kakvoga nemamo. To što je prof. Samec bio i djelovao u našoj sredini predstavlja za nas veliku i stalnu obavezu da budemo

ustrajni i usprkos svemu fanatično gorljivi obrađivači sistema i procesa koji savjesno obrađeni predstavljaju rezultate koji se nikada ne gube.

Meni je zapala zadaća da se i kao učenik i kao koloidni i fizički kemičar oprostim od prof. Samca u ime Unije kemijskih društava Jugoslavije, Hrvatskoga kemijskog društva, uredništva časopisa *Croatica Chemica Acta* i svih njegovih poštovalaca i prijatelja iz Beograda, Sarajeva, Skoplja i Zagreba.

U ime svih nas izričem ovdje zahvalnost za sve ono što je profesor Samec kao čovjek i znanstveni radnik dao našem i svjetskom, znanstvenom i stručnom kolektivu. Mi bismo samo željeli da nađemo put i način kako bismo i spomen na prof. Maksa Samca mogli trajno zadržati živom pobudom u našem daljem radu.

Neka je spomen i slava prof. Maksu Samcu.

B. TEŽAK